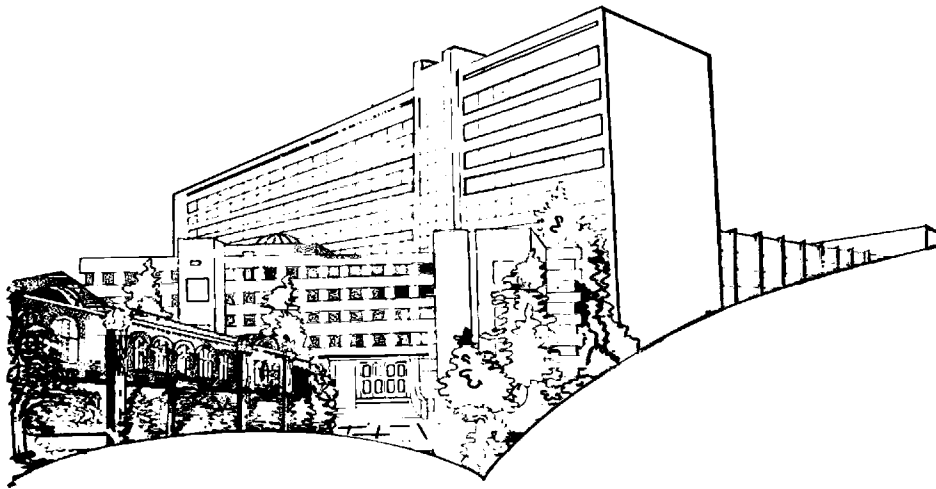

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ БОЛГАРСЬКОЇ МОВИ
ІМЕНІ ЛЮБОМИРА АНДРЕЙЧИНА
ПРИ БОЛГАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЦЕНТР АСОЦІАЦІЇ ГЕЛЬМГОЛЬЦА
(ГАМБУРГ, НІМЕЧЧИНА)
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ГАМБУРЗЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Матеріали

**І Міжнародної науково-практичної конференції
«ФІЛОЛОГІЯ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКА
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ»**

25–26 жовтня 2018 року

Херсон – 2018

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зварич І. М. Міфологічна парадигма художнього мислення : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.01.06 „Теорія літератури” / І. М. Зварич. – К., 2003. – 42 с.
2. Лосев А. Ф. Самое само / А. Ф. Лосев // Миф. Число. Сущность / сост. А. А. Тахо-Годи. – М. : Мысль, 1994. – С. 299 – 526.
3. Лосев А. Ф. Философия. Мифология. Культура / А. Ф. Лосев. – М. : Политиздат, 1991. – 524 с.
4. Маковский М. М. Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках / М. М. Маковский. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 1996. – 416 с.
5. Малиновский Б. Магия. Наука. Религия / Б. Малиновский. – М. : Рефл-бук, 1998. – 304 с.
6. Тайлор Э. Первобытная культура / Э. Тайлор. – М. : Политиздат, 1989. – 573 с.
7. Шеллинг Ф. Введение в философию мифологии / Ф. Шеллинг // Сочинения : в 2 т. / АН СССР. Ин-т философии ; пер. с нем. М. И. Левиной ; сост., ред. изд. А. В. Гулыга. – М. : Мысль, 1989. – Т. 2. – С. 160 – 374.
8. Шестопалова Т. П. Міфологеми поезії Павла Тичини : спроба інтерпретації / Т. П. Шестопалова. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 193 с.
9. Энциклопедия символов, знаков, эмблем / авт.-сост. В. Андреева и др. – М. : ООО „Издательство Астрель” : МИФ : ООО „Издательство АСТ”, 2001. – 576 с.

Костюшко Вікторія,

м. Херсон

VKostiushko1993@gmail.com

ПІДХОДИ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Інтеграція України у світовий простір активізувала зростання інтересу іноземних громадян до здобуття освіти в українських вишах. Відтак навчання української мови як іноземної стало актуальним, практично необхідним і одним із найважливіших питань сучасної української лінгводидактики.

Вирішення проблеми якісного засвоєння української мови іноземними студентами починається з правильного й оптимального вибору підходів до навчання.

Попри актуальність категорії «підхід до навчання», що засвідчує низка дисертацій, захищених протягом останнього десятиріччя з теорії і методики навчання української (російської) мов як рідних, так й іноземних [Гудзик 2008; Омельчук 2014; Пальчикова 2016; Турсиду 2016; Шиянюк 2018; Овсієнко 2018], цей термін відсутній у жодному вітчизняному довідково-інформаційному виданні з педагогіки й методики навчання мови.

У нашій дисертаційній роботі дотримуємося визначення, сформульованого С. Омельчуком: підхід до навчання мови – «це методологічна категорія лінгводидактики, що позначає складне багатовимірне явище, структурними компонентами якого є принципи, технології, методи, прийоми, засоби та форми навчання і якому властиві концептуальність, процесуальність, системність, керованість та дієвість» [Омельчук 2015].

Варто зазначити, що систематизацію підходів до навчання української мови як іноземної не окреслено у вітчизняному проекті Концепції мовної підготовки іноземців

[Проект Концепції 2011]. Окрім того, у проекті Державного стандарту з української мови як іноземної визначено, що «розроблення теоретичної та практичної бази для оволодіння українською мовою як іноземною потребує нових підходів, методики, особливої інтерпретації мовних явищ» [Проект Держстандарту 2018].

Основним документом, що описує досягнення тих, хто вивчає іноземні мови у країнах Європи, є Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти. Вони спрямовують освітній процес на формування і розвиток ключових компетентностей мовної особистості, тобто на реалізацію *компетентнісного* підходу до навчання мови. Суть такого підходу полягає у формуванні не тільки традиційних знань, умінь і навичок, а передусім у визначенні переліку корисних знань і набутті досвіду, готовності й здатності застосування їх у навчальній діяльності й за межами її.

До сучасних підходів викладання іноземних мов у вищих закладах освіти Л. Смовженко зараховує *інформаційний, підхід-інновацію, біхевіористичний, когнітивний, прагматичний, індивідуальний, комунікативний, свідомо-пізнавальний, тематичний, підхід-діяльність, інтуїтивно-свідомий* [Смовженко 2014].

Ключовими у навчанні іноземців української мови З. Бакум називає *системний* (розуміння мови як цілісної системи, що об'єднує часткові взаємопов'язані рівні (яруси), з певними елементами, мережею зв'язків та відношень; під час навчання української мови іноземні студенти вивчають не ізольовані факти, а систему мовних явищ), *комунікативно-діяльнісний* (вивчення мови як засобу спілкування у процесі взаємопов'язаного та цілеспрямованого вдосконалення чотирьох видів мовленнєвої діяльності інокомунікантів – рецептивних (аудіювання, читання) і продуктивних (говоріння, письмо) та *соціокультурний* (у мовних структурах акумулюється соціокультурний зміст, тому особливого значення набуває поетапне розширення студентами-іноземцями соціокультурних і лінгвокультурологічних знань та вироблення вмінь застосовувати ці знання в активній життєдіяльності) підходи [Бакум 2010].

Глобальні трансформації, що відбуваються у світі з кінця 90-х рр. ХХ століття, сприяли виробленню та становленню нової парадигми освіти, націленої на формування не «людини заради виробництва», а «людини серед людей», тобто особистості, яка зможе безболісно функціонувати в полікультурному світі. Це, у свій час, може бути досягнуто за умови посилення соціально-гуманітарної, ціннісної орієнтованості освіти за рахунок розширення соціокультурного контексту.

Першою спробою інтегрованого вивчення мови і культури у вітчизняній методиці був *лінгвокраїнознавчий* підхід (Е. Верещагін, В. Костомаров). Предметом лінгвокраїнознавства стало вивчення мови з метою виявлення національно-культурної специфіки. Основним джерелом лінгвокраїнознавчої інформації є лексичний склад мови, тому увагу дослідників було приділено вивченню еквівалентних і безеквівалентних лексичних понять, фоновій лексики, термінологічної лексики, фразеологізмів.

Із появою лінгвокультурології з'явився *лінгвокультурологічний* підхід до навчання мови (В. Телія, В. Воробйов), що уможливило інтерпретацію семантики мовної одиниці не тільки як репрезентанта конкретного мовного рівня із характерними граматичними ознаками, а і як результату культурного досвіду, пам'яті народу.

Загалом зазначені лінгвокультурознавчі підходи практично не поширили свого впливу на навчання української мови як іноземної, однак деякі положення і сутність цих підходів підвели дослідників до нового розуміння культури в лінгводидактиці, що знайшло своє

втілення у міжкультурному (крос-культурному) підході до навчання української мови як іноземної [Пальчикова 2016].

Отже, навчання української мови як іноземної потребує комплексного підходу, складниками якого можуть стати компетентнісний, системний, комунікативно-діяльнісний, соціокультурний, а також низка лінгвокультурознавчих підходів (лінгвокраїнознавчий, лінгвокультурологічний, крос-культурний тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакум З. П. Українська мова як іноземна : лінгводидактичні проблеми / Зінаїда Бакум // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету : зб. наук. пр. / Відп. ред. Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2010. – Вип. 5. – С. 226–232.
2. Гудзик І. П. Компетентнісно орієнтоване навчання російської мови у початкових класах (у школах з українською мовою навчання) : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (російська мова)» / Гудзик Ірина Пилипівна. – Київ, 2008. 42 с.
3. Овсієнко Л. М. Методика навчання лінгвістики тексту майбутніх учителів української мови і літератури на засадах компетентнісного підходу : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)» / Овсієнко Людмила Миколаївна. – Київ, 2018. 46 с.
4. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу : теорія і практика [Текст] : монографія / Сергій Омельчук. – К. : Генеза, 2014. – 368 с.
5. Омельчук С. Дослідницький підхід до навчання мови : лінгводидактичний словник-довідник [Текст] : навч. пос. / Сергій Омельчук. – К. : [б.в.], 2015. – 56 с.
6. Пальчикова О. О. Реалізація крос-культурного підходу до навчання української мови іноземних студентів [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)» / Пальчикова Олександра Олександрівна. – Кривий Ріг, 2016. – 22 с.
7. Проект Державного стандарту з української мови як іноземної [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-standartu-z-ukrayinskoyi-movi-yak-inozemnoyi>.
8. Проект Концепції мовної підготовки іноземців у ВНЗ України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www-center.univer.kharkov.ua/lang/ru/concept.php>.
9. Смовженко Л. Сучасні підходи до викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Людмила Смовженко // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2014. – Вип. 61. – С.244–250.
10. Турсиду Н. Ю. Навчання російської мови як іноземної студентів-греків на засадах лінгвокультурологічного підходу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (російська мова)» / Турсиду Наталія Юсупівна. – Херсон, 2016. 23с.
11. Шиянюк Л.В. Тексточентричний підхід до формування україномовної комунікативної компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів I-II рівнів акредитації [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова) (015 – Професійна освіта)» / Шиянюк Лариса Василівна. Херсон, 2018. – 23 с.